

KJØP OG SALG

Lovgivningen innenfor kjøpsrett er i stor grad harmonisert. Det vil si at forbrukerkjøpsloven, kjøpsloven, håndverkertjenesteloven, avhendingsloven, bustadoppføringsloven m.fl. inneholder mange av de samme reglene hva gjelder partenes rettigheter og plikter.

Det er samtidig til dels betydelige avvik mellom disse når det gjelder bestemmelser om bl.a. hvilke krav som kan gjøres gjeldende ved mangler og hvilken risiko partene selv må bære ved inngåelse av avtaler.

Nedenfor følger en kort gjennomgang av temaer som ofte aktualiseres i avtaler mellom privatpersoner og avtaler mellom privatpersoner og næringsdrivende. Innledningsvis følger en kort ordliste med forklaring av sentrale begreper innenfor kjøpsretten.

Hva bør du tenke på før du inngår avtale om kjøp av bil?

Først og fremst må man være klar over de ulike reglene avhengig av om man kjøper bil av en forhandler eller en privatperson. Ved kjøp fra forhandler gjelder forbrukerkjøpsloven som gir forbrukeren vesentlig sterkere rettigheter enn kjøpsloven gjør, som regulerer kjøp og salg mellom privatpersoner.

Ved forbrukerkjøp har man en langt videre adgang bl.a. til å plassere ansvaret for mangler hos selger, mens etter kjøpsloven bærer man et større ansvar som kjøper. Egne forutsetninger for og forpliktelsene etter avtalen vil i slike handler som hovedregel være kjøpers egen risiko.

I begge tilfeller bør man gjøre en grundig forundersøkelse av bilen. Sørg for å inspisere og prøvekjøre bilen selv, gjerne sammen med en bilkyndig person. Gå gjennom servicehistorikken og sjekk at denne er komplett. Undersøk eventuelle heftelser på bilen på nett og be selger skriftlig opplyse om alle relevante forhold ved bilen.

Skriv en utførlig kjøpekontrakt. Du kan gjerne bruke Forbrukerrådet eller NAF sin standardkontrakt.

Husk at en eldre bil ofte vil ha vedlikeholds- og utbedringsbehov. Slike ting vil du som kjøper måtte regne med å bekoste selv, slik at du kan ikke regne med å få en «oppgradering» av bilen for selgers regning når det gjelder slike forhold.

Oppdaget feil ved bilen etter kjøp – hva gjør jeg?

Dersom du mistenker eller konkret har oppdaget at bilen ikke holder den stand du forventet ved kjøpet må du sende en «nøytral reklamasjon» til selger så fort som mulig. Dette innebærer at du overfor selger skriftlig må gjøre rede for at du har oppdaget en eller flere mangler ved bilen og vil gjøre misligholdsbeføyelser gjeldende, altså retting, prisavslag, heving og/eller erstatning. Hvilke reaksjoner man kan rette avhenger av mangelens art og omfang.

Deretter må manglene dokumenteres i form av en verkstedsrapport. Det bør her fremgå hva som er feilen, årsaken til disse, hvordan man utbedrer og hva det vil koste. Rapporten skal så sendes selger med en «spesifisert reklamasjon» hvor det da fremgår hva som er feil og hvilket krav du gjør gjeldende. Normalt vil selger ha anledning til å rette feilen selv, men dersom det ikke kommer på tale vil prisavslag være neste mulighet. Om feilen er vesentlig kan du under visse omstendigheter kreve heving av avtalen og da skal bilen tilbakeføres selger mot at kjøpesummen + renter fra avtaledato tilbakeføres kjøper. Dersom du har brukt bilen vil det beregnes et nyttefradrag i hevingsoppgjøret.

Om selger ikke etterkommer kravet bør man kontakte advokat for en rettslig vurdering av saken og en eventuell videre prosess. Blir man ikke enige kan saken bringes inn for enten forliksrådet, Forbrukerrådet eller tingretten for en rettslig avgjørelse.

Hvordan sikrer jeg meg best mot konflikter med håndverker?

Sørg for å få på plass en utførlig avtale om oppdragets innhold, omfang og pris. Ofte gis det kun et pristilbud med generelt angitte delarbeider, noe som ofte leder til konflikt om hva som inngikk i det opprinnelige tilbudet og hva som er å anse som tilleggsarbeider og de merkostnader dette medfører.

Gjør gjerne undersøkelser om firmaet du vurderer å hyre for oppdraget. Du kan sjekke bedriftens regnskap på www.proff.no og se hvilke anmeldelser den har fått på f. eks. www.mittanbud.no.

Selv om det ofte er uenighet om sluttoppgjøret er det viktig å huske på at det er tjenesteyter som skal sørge for klarhet i avtaleforholdet. Det er ikke forbruker som skal behøve å godtgjøre at tjenesteyter har gått utenfor hva som ble avtalt. Videre er det ikke anledning til å inngå avtaler med håndverker som gir forbruker dårligere rettigheter enn han har etter håndverkertjenesteloven.

Dersom håndverker har gjort mangelfullt arbeid har du som forbruker rett til å holde igjen en forholdsmessig sum i sluttoppgjøret som dekning for retting av arbeidet.

Netthandel og alminnelige kjøp

Ved netthandel bør du alltid bruke kredittkort. Dersom nettsiden er useriøs og du ikke får varen du bestilte kan du reklamere på transaksjonen direkte til kortselskapet, f. eks. MasterCard, og få refundert beløpet derfra.

Sjekk siden du vurderer å handle på. Dersom den har en underlig adresse, manglende kontaktinformasjon, mistenkelige produktbeskrivelser eller overdrevent positive tilbakemeldinger fra tidligere brukere (som ofte kan være fiktive) bør du revurdere om det er siden du skal handle det ønskede produktet fra. Du kan undersøke siden hos Forbrukerrådet som har laget en liste over useriøse aktører og du kan også google siden for å se folks tilbakemeldinger om svindel osv.

Avtaler om kjøp av hvitevarer, mobiltelefoner, møbler og annet man kjøper i alminnelige butikker er underlagt reglene i forbrukerkjøpsloven. Det betyr at du som forbruker har sterke rettigheter dersom varen skulle vise seg mangelfull.

Husk å reklamere til butikken så snart du har oppdaget mangelen. Butikken kan tilby seg å forsøke å utbedre mangelen, men kan kreve å utbedre maksimalt to ganger for samme feil. Dersom utbedringsforsøket vil ta mer enn én uke kan du kreve en erstatningsgjenstand til bruk under den tiden reparasjonen tar. Om feilen oppstår for tredje gang kan du da kreve omlevering eller å heve avtalen, forutsatt at det ikke dreier seg om en uvesentlig mangel.

BEGREPER

Forbrukerkjøp	Salg av ting til en forbruker når selgeren opptrer i næringsvirksomhet
Reklamasjon	En melding til avtaleparten om at man har funnet avvik ved gjenstanden man har kjøpt
Mangel	Fysisk avvik fra forventbar stand eller mangelfulle/feilaktige opplysninger fra selger
Forsinkelse	Ytelsen blir levert senere enn den skulle etter avtalen
«Som den er»	En klausul i kontrakter som begrenser adgangen til å gjøre mangler gjeldende
Kommisjonssalg	En forhandler selger en gjenstand på vegne av noen andre
Retting	Selgers adgang til å rette en mangel for egen regning og risiko
Prisavslag	Reduksjon i pris som svarer til forholdet mellom gjenstandens tilstand og avtalt tilstand
Erstatning	Ytelse som skal kompensere for merutgifter som følge av en mangel
Heving	Partene går fri for forpliktelsene etter avtalen og ytelsene etter avtalen tilbakeføres
Detensjonsrett	Retten til å holde tilbake egen ytelse når motpart ikke leverer sin ytelse
Retensjonsrett	Retten til å holde tilbake en gjenstand som sikkerhet for motpartens oppfyllelse
Nyttefradrag	Et fradrag som gjøres i et hevingsoppgjør dersom en part har hatt nytte av tingen
Tapsbegrensning	En plikt man har til å begrense tapet man måtte lide som følge av en mangel
Direktekrav	En mulighet til å fremme f. eks. et erstatningskrav direkte til et tidligere salgsledd
Garanti	En sikring som forhandler kan tilby i tillegg til rettigheter forbrukeren har etter loven
Angrerett	Retten til å gå fra avtalen ved fjernsalg, typisk ved netthandel
Opplysningsplikt	Selgers plikt til å opplyse om relevante forhold ved gjenstanden det inngås avtale om
Undersøkelsesplikt	Kjøpers plikt til å undersøke tingen forut for avtaleinngåelsen